

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"א, 2011
מספר השאלון: 701,065202

ס ו צ י ו ל ו ג י ה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(12×1)	—	12 נקודות
פרק שני	—	(22×2)	—	44 נקודות
פרק שלישי	—	(22×2)	—	<u>44 נקודות</u>
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) כדי להסביר מושג, אין להשתמש במושג עצמו אלא במושגים אחרים.
- (2) כדי להדגים מושג או תאוריה הנזכרים בקטע, לא די להעתיק משפטים מהקטע.
יש להסביר את הקשר בין המשפטים מהקטע לנדרש בשאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (12 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

בשנות ה-50 של המאה העשרים הגיעו למדינת ישראל עולים מעשרות מדינות. בתקופה זו הוחלט כי בכל בתי הספר הממלכתיים היהודיים בישראל שפת הלימודים תהיה עברית.

1. הצג בקצרה את התאוריה הפונקציונליסטית, והסבר בעזרתה את ההחלטה שהתקבלה.

2. הצג דגם של מדיניות כלפי תרבויות מְשֻׁנָּה, שהיה נהוג בישראל בשנים הראשונות שלאחר קום המדינה. הסבר כיצד דגם המדיניות שהצגת בא לידי ביטוי בהחלטה כי שפת הלימודים בכל בתי הספר היהודיים בישראל תהיה עברית.

פרק שני (44 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 3-6 (לכל שאלה – 22 נקודות).

בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

3. מדינות רבות בעולם המערבי הן יעד להגירה, ומתקיימות בהן תרבויות משנה.

א. הסבר והדגם את שני השלבים של תהליך החברות מחדש של המהגרים. (12 נקודות)

ב. הסבר והדגם מהי תרבות משנה. (10 נקודות)

4. בטבלה שלפניך מוצגים נתונים על גיל הנישואים הממוצע בישראל בשנים נבחרות.

2002	1990	1980	
			יהודים
28.8	28.3	27.3	גברים
26.0	25.0	24.0	נשים
			מוסלמים
27.0	25.6	22.3	גברים
21.4	21.2	20.5	נשים

(מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2005, טבלה 6 (אינטרנט))

א. הצג הבדל אחד בין יהודים למוסלמים בנוגע לגיל הנישואים. בסס את תשובתך על נתונים מהטבלה. (10 נקודות)

ב. ציין משתנה תלוי אחד ושני משתנים בלתי-תלויים המופיעים בטבלה. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

5. המשפחה

- א.** בשנים האחרונות חלה עלייה במספר המשפחות החד-הוריות בחברה המערבית. ערכים כמו חילון, אינדוידואליזם ושוויון הם כמה מהגורמים לתופעה זו. בחר בשניים מערכים אלה, והסבר את התרומה של כל אחד מהם לעלייה במספר המשפחות החד-הוריות. (12 נקודות)
- ב.** הסבר שניים מהמושגים: אנדוגמיה, מטרילוקלי, פוליגמיה. (10 נקודות)

6. תהליך החברות

- א.** יש הטוענים שגברים חרדים עוברים הבְּנָיָה של זהות כבר בגיל רך. הסבר טענה זו בעזרת ראייה אחת מתוך המאמר של יי בילו "ממילה למילה: ניתוח פסיכו-תרבותי של הבניית זהות גברית בטקסי ילדות בחברה החרדית". (12 נקודות)
- ב.** מהו מורטוריום, ומדוע הוא חשוב בחברה המודרנית? (10 נקודות)

פרק שלישי (44 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 7-10 שאחריו.

נס הכורים בצ'ילה

(מעובד על פי אתר ynet, 14.10.2010)

ב-5 באוגוסט 2010 התרחשה במכרה בצ'ילה התמוטטות סלעים, ובעקבותיה נלכדו 33 כורים בתוך מכרה עמוק. לאחר התמוטטות המכרה הודיעה הממשלה כי אפסו הסיכויים למצוא את הכורים בחיים. עם זאת, 17 יום לאחר ההתמוטטות קיבלו כוחות החילוץ מהכורים מכתב ראשון שבו נכתב: "אנחנו 33, כולנו בסדר".

בחודשים שלאחר מכן שהו הכורים הלכודים רוב הזמן בחלל דחוס, חם וקטן, שאורכו כעשרה מטרים ורוחבו כשישה מטרים. כדי להוציאם בוצע קידוח למעמקי האדמה. חברות הכורים הלכודים הייתה מגוונת – חלקם עבדו יחד שנים רבות, וחלקם הגיעו למכרה באותו בוקר ולא הכירו זה את זה.

אורסואה (בן 54), שהיה מנהל המשמרת, הפיח תקווה בלבבות הכורים; הם נתנו בו אמון וסמכו עליו. אורסואה סרטט מפות שסייעו לצוותי החילוץ בעבודתם.

דרך חור צר שנקדח באדמה קיבלו הכורים מזון ותרופות שאפשרו להם לשרוד, פנסים זעירים שהאירו להם את החשכה ופתקים מעודדים מבני משפחותיהם שהמתינו להם. המחלצים החדירו לעומק האדמה מצלמה וקיבלו סרט וידאו ראשון שבו נראו הכורים במצב בריאותי טוב יחסית. אורסואה דאג לחלוקת המזון בין הלכודים. הוא גם היה הראשון ששוחח עם המחלצים, וביקש את דגל מדינתם צ'ילה כדי שיתן לכורים כוח ותקווה.

אורסואה הסביר לצופים מכל העולם שעקבו אחרי האירוע כי הוא וחבריו מקיימים מדי יום אספות, ומתכננים יחד את היום שלמחרת. היחסים ביניהם קרובים, כך סיפר, והם תומכים איש ברעהו.

הכורים הלכודים עבדו במקביל למחלצים בשתי משמרות: כאשר קבוצה אחת סילקה עפר ואבנים כדי ליצור פתח מעבר לכורים, הקבוצה האחרת ישנה.

משפחות הכורים אמנם שמחו על ניסיונות החילוץ, אך הייתה להן ביקורת קשה על בעלי המכרה האחראים לתנאים שבו, שהזניחו את תנאי העבודה במכרה. עבודת הכורים היא עבודה פיזית קשה ומסוכנת, והשכר לעובדים מהשורה נמוך. בעלי המכרות לעומת זאת עשירים מאוד. נשיא צ'ילה לא התעלם מהסיבות שגרמו לאסון, ואמר כי יש לשפר את התשתיות במדינה: במכרות, בתחבורה ובדרכים. הנשיא הוסיף כי הוא מקווה שבקרוב יוכל להכריז על הסכם תעסוקה חדש שישמור על זכויות הפועלים במדינה.

ב-13 באוקטובר התחילו לחלץ את הכורים. הם הועלו בזה אחר זה בתוך מתקן מיוחד. אחרון עלה אורסואה. למעלה פגש אותו נשיא צ'ילה ואמר לו: "אתה לא אותו דבר, המדינה כבר לא אותו דבר אחרי זה. הענקת לנו השראה. לך, חבק את רעייתך ובתך".

אורסואה פנה לאלפים שנאספו סביב המכרה ופתח בשירת ההמנון הצייליאני, שירה שריגשה את הקהל עד דמעות. הוא אמר לקהל: "היה לנו הכוח להמשיך כי למדנו להכיר איש את רעהו, והחברות נתנה לנו כוח. חבריי הכורים נאבקו כדי לקבוע מי יהיה האחרון שיצא מהמכרה. הם לא רצו את זכות היתר להיות הראשונים שיחולצו. זו הוכחה לחברות שלהם, לטוב הלב, לרעות ולאהבה... זו דוגמה לגדולה. אני מקווה שזה ייתן לנו השראה".

ענה על שתיים מהשאלות 7-10 (לכל שאלה – 22 נקודות).
בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

7. א. לקבוצת הכורים יש גם מאפיינים של קבוצה ראשונית וגם מאפיינים של קבוצה משנית.
הצג מאפיין אחד של קבוצה ראשונית ומאפיין אחד של קבוצה משנית, והבא מהקטע דוגמה לכל מאפיין. (12 נקודות)
ב. מהו סמל? הבא מהקטע דוגמה לסמל, והסבר מה הוא סימל עבור הכורים הלכודים. (10 נקודות)
8. א. הצג בקצרה את גישת הקונפליקט, והסבר בעזרתה את הביקורת הקשה של משפחות הכורים. (12 נקודות)
ב. הסבר מהו סטטוס ומהי יוקרת סטטוס.
הבא מהקטע דוגמה לסטטוס, וציין את יוקרת הסטטוס שלו. (10 נקודות)
9. א. הסבר מה הם צרכים אינסטרומנטליים ומה הם צרכים אקספרסיביים.
הבא מהקטע דוגמה למענה לצורך אינסטרומנטלי, ודוגמה למענה לצורך אקספרסיבי. (12 נקודות)
ב. מהי נורמת "ציווי יסוד" (מורס), ומהי נורמת "אורחות העם" (פולקוויס)?
הבא מהקטע דוגמה לנורמת "ציווי יסוד". (10 נקודות)
10. א. מהו מנהיג פורמלי, ומהו מנהיג לא פורמלי? הוכח כי אורסואה תפקד הן כמנהיג פורמלי והן כמנהיג לא פורמלי של קבוצת הכורים הלכודים. (12 נקודות)
ב. הצג את הגישה המצבית, והסבר בעזרתה כיצד הפך אורסואה למנהיג. (10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך